

Twintigste eeuw deel 1

- Existentialisme
- Schrijven rondom twee oorlogen
- Emancipatie
- Continentale filosofie gaat door op de levenskunst. Veel aandacht voor literatuur en psychologie, m.n. psychoanalyse.
- Marxisme.

De Beauvoir 1908-1986

Existentialisme

- Begint bij Kierkegaard en later Jaspers en Heidegger en wordt uitgewerkt door Sartre op een voor veel mensen herkenbare wijze;
- Existentie wordt hier; individueel concreet bestaan.
- "De existentie gaat vooraf aan de essentie"
- Eigenlijkheid (Heidegger)
- Grenservaring (Jaspers)
- Zoeken van vrijheid dat steeds tot mislukken gedoemd is, omdat de mens ook bang is voor de vrijheid.

De Beauvoir en Sartre

- Eigen leven en existentialisme hangen sterk samen.
- Existentialisme gaat eerst over vrijheid; we willen vrij zijn, we moeten vrijheid aanvaarden en dragen. We zijn bang voor de vrijheid
- Vrijheid – Verantwoordelijkheid
- Sartre; de hel dat zijn de anderen. Het is jouw vrijheid of de mijne.
- De Beauvoir; we worden geraakt door de ander en willen in onze vrijheid ook de vrijheid van de ander

Socialisme

- Om vrijheid te bewerkstelligen is vrijheidsstrijd nodig;
- Onderzoekt het reëel bestaande socialisme.
- Interne strijd binnen het existentialisme.
- De Beauvoir is teleurgesteld, omdat ook in het socialisme de vrouw 'de ander' blijft
- Richt zich meer op feminisme en levenskunst

De filosoof als vrouw

- Groeit op in een tijd dat de vrouw “een maatschappelijke dode” is.
- Wil haar vrijheid gestalte geven zonder in dergelijke vaste vormen van gedrag terecht te komen.
- Het experiment van vrijheid en de worsteling daarmee, krijgt literaire neerslag in vele boeken. Men kan anderen niet voorschrijven hoe zij hun vrijheid moeten vormgeven! Lees en leer.
- Literatuur biedt meer ruimte. De filosofie is haar relatie met het schrijven over het eigen leven (Montaigne) kwijt.

maleutiek

Vrouwen in de filosofie

- Hypatia van Alexandrie 400 leider van Platoonse school in Alexandrië.
- 17de eeuw Anna Maria van Schurman
- Ze zijn uitzonderingen, waarbij we niet goed weten of vrouwen zijn weggeschreven uit de canon of er nooit bij hebben gehoord.
- Vaak staan vrouwen buiten de academische wereld, maar wel in het centrum van intellectuele kringen (Belle van Zuylen, Lou Salomé, Harriet Taylor Mill)

maleutiek

Feminisme in 4 golven

- De Eerste Feministische Golf was de periode van 1870 tot 1920 Gaat om vrouwenkiesrecht en universitair onderwijs, (A. Jacobs, W. Drucker)
- Tweede feministische golf ook wel de vrouwenbeweging, 1960-1980. Gaat om recht op werk, maatschappelijke en seksuele vrijheid, MVM en Dolle mina. (Betty Friday, Joke Smit)
- Derde feministische golf. Eind vorige eeuw. Gaat over diversiteit in feminisme; andere klassen, andere culturen, (Hirshi Ali, Naomi Wolf)
- Vierde golf is nu gaande. Gaat over gender, intersectioneel feminisme en #Me Too (Judith Butler, Kimberlé Crenshaw)

maleutiek

De tweede sekse

- Uitgekomen in 1949, vertalingen bleven lang uit.
- Zeer controversieel, maar helemaal in de existentialistische traditie.
- Mensen worden een ding (object) doordat er ideeën zijn over hoe hun essentie is en zij zich daarnaar gaan gedragen. In vrijheid jezelf neerzetten wordt belemmerd omdat je dan de verantwoordelijkheid voor je bestaan zelf op je moet nemen.

maleutiek

De ouderdom

- Niet alleen over de positie van de vrouw heeft de Beauvoir geschreven, maar ook over de positie van ouderen.
- Ook hier de relatie tussen het soort samenleving waarbinnen je gedefinieerd wordt door je positie (sekse, werk, klasse) en het onvermogen zelf vorm te geven aan een ouder worden waarbij juist die definities ons verlaten (*wie* ben je als je geen *wat* meer hebt om je rol aan te ontlenen in een samenleving die alleen maar ‘*wat-georiënteerd*’ is)

maleutiek

Literatuur én levenskunst

- De Beauvoir was schrijfster van autobiografieën waarvan zij met name van de latere boeken zei dat het pogingen waren om haar eigen leven als subject vorm te geven.
- Dat sluit aan bij het hernemen van de klassieke vorm van ‘*art de vivre*’ waarbij zij zelftechnieken gebruikt als dagboeken, daarbij gaat het niet om het objectieve, maar om het subjectieve vormgeven aan het eigen leven.

maleutiek

De tekst

- Het kan niet zo zijn dat de mens abstract is. Je bent dus altijd als een bepaalde mens in de wereld, maar daarmee ga je een verbinding aan met die wereld.
- Er is altijd sprake van een gebrek aan zijn; er is –zoals bij atomen- een leegte waarin jij en niemand anders die leegte op een specifieke manier opvult. Maar deze beweging komt nooit tot rust. Werkende weg ontstaan er doelen en nieuwe leegtes
- De onvoorspelbaarheid maakt dat mensen weglopen voor hun existentie.

maieutiek

Vormen van weglopen voor de vrijheid

- De serieuzer mens die zich in zijn/haar optiek aan een doel onderschikken moet.
- De nihilist die alle serieuze doelen heeft ontmaskert en dan *niets* wil zijn.
- Avonturier die overal op ingaat, maar geen enkel doel heeft; niet betrokken.
- De gepassioneerde die het doel zo centraal stelt dat de subjectiviteit verloren gaat.
- De kunstenaar/ schrijver die de existentie willen vastleggen.
- Alleen als de vrijheid centraal staat is vrije existentie mogelijk.

maieutiek